

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів досліджуваної проблеми. Подальшого вивчення потребують окремі аспекти організації діяльності педагога, методи та шляхи профілактики і усунення професійного вигорання у працівників навчальних закладів.

Список використаних джерел

1. Профілактика та подолання емоційного вигорання у педагогів // Емоційне вигорання – К.: Главник, 2007. – С.4-36.
2. Семібраторова Т. Будьмо здорові! (Тренінгове заняття з профілактики емоційного вигорання) / Т. Семібраторова // Психолог. – 2011. – №42. – С.12-19.
3. Водопьянова Н. Синдром вигорання: диагностика и профилактика / Н. Водопьянова, Е. Старченкова. – СПб.: Питер, 2008. – 258с.
4. Густелева А. Н. Позитивное самоотношение учителей как фактор устойчивости к “выгоранию” // А. Н. Густелева // Психология обучения. – 2011. – №3. – С.90-98.
5. Ожогова Е. Синдром “психического выгорания” в работе педагога и профессиональные стратегии поведения / Е. Ожогова // Психология и школа. – 2006. – №2. – С.107-120.
6. Орел В. Е. Феномен “выгорания” в зарубежной психологии: эмпирические исследования [Електронний ресурс] / В. Е. Орел // Журнал практической психологии и психоанализа. – 2001. – №3. – Режим доступу: <http://psyjournal.ru/psyjournal/articles/detail.php?ID=2901>

Макара Л.М.

Педагогічний такт вчителя як передумова ефективної професійної діяльності

Постановка проблеми. Гуманізація освітньо-виховного процесу в сучасних умовах несталого соціокультурного простору потребує динамічного реформування суб'єкт-суб'єктної взаємодії на засадах паритетного діалогу. Модернізація педагогічних систем передбачає зокрема перехід від тоталітарної уніфікації, усталених стереотипів, неефективних шаблонів до творчої ініціативи й індивідуальної відповідальності педагогів у проектуванні й організації педагогічного процесу.

Важливим напрямом фахової ідентифікації педагога у закладах освіти є формування професійно важливих рис спеціаліста, і зокрема, психолого-педагогічного світогляду, особистісних цінностей адекватних професійній діяльності і педагогічного такту.

На жаль, як свідчить практика, у педагогічних університетах пріоритетним є напрямок формування системи знань, умінь та навичок професійної діяльності педагога. Питанням професійної етики та особистісного становлення приділяється недостатньо уваги, що спричиняє ускладнення міжособистісної взаємодії вчителя із учнями на різних етапах

педагогічного самоздійснення.

Одним із найбільш значущих проявів професійної майстерності педагога є педагогічний такт, у якому акумульовано всі складові педагогічної культури вчителя і який є одним із основних показників педагогічної майстерності.

Педагогічний такт традиційно визначається (А.С.Макаренко, А.Б.Орлов, В.Л.Ортинський та ін.) як педагогічно грамотне спілкування у складних педагогічних ситуаціях, уміння знайти педагогічно доцільний і ефективний спосіб впливу, відчуття міри, швидкість реакції, здатність швидко оцінювати ситуацію і знаходити оптимальне рішення. Даний феномен виражається у здатності вчителя знайти оптимальний формат психолого-педагогічного впливу на вихованців, не принижуючи гідності дитини і не спричиняючи протистояння. Педагогічний такт потребує від педагога постійного контролю за власною поведінкою, здатності передбачати можливі наслідки педагогічних впливів, напрацювання власного стилю спілкування у різних сферах діяльності.

Виявлення значимості та структури особистісної складової професійної діяльності педагога в уявленні вчителів загальноосвітньої школи у площині професійної самопрезентації було обрано **метою** даного дослідження.

Аналіз результатів емпіричного дослідження. Задля окреслення семантичного поля деонтологічних уявлень педагогічного колективу Криворізької загальноосвітньої школи I-III ступенів № 88 нами було проведено емпіричне дослідження із використанням модифікованої методики «Незакінчені речення» Ж.Нюттена. Акцент був зроблений на таких висловлюваннях:

- Я думаю, що хороший педагог – це той, хто...
- Я думаю, що неефективний вчитель – це той, хто...
- Найбільш важливим у роботі педагога є...
- Найменш важливим у роботі педагога є...
- Професійно значущими рисами вчителя я вважаю...

Отримані відповіді піддавалися контент-аналізу, що передбачав окреслення семантичного профілю фахової педагогічної діяльності. Інтерпретація отриманого масиву даних дозволила виявити значимість саме особистісних властивостей педагога у професійній діяльності. На цьому наголошують 74,7% респондентів (називають такі риси як чуйність, гнучкий розум, справедливість тощо), тоді як професійно-рольові ознаки вважають найбільш значимими лише 25,3% респондентів (називають знання, навички викладання тощо).

Подальший аналіз передбачав визначення особливостей образно-понятійної моделі-Я у професійному контексті педагога-практика. Нами були використані методики вільного опису, самооцінювання та експертних оцінок, що дозволило виявити представленість значимих особистісних характеристик в парадигмі «Я хочу» та «Я можу» (ідеальне і реальне Я-утворення).

Узагальнені результати представлені у табл. 1.

Таблиця 1.

Самопрезентація педагога у професійному Я-образі

Параметри аналізу Контент-категорії	Я-утворення (середній бал самооцінки)		Коефіцієнт реалізації Я- реального в ідеальному
	Я-реальне	Я-ідеальне	
Допитливість, відкритість новому	6.1	6.2	0.98
Інтуїція	6.8	7.8	0.87
Креативність	6.6	8.1	0.81
Уява	6.8	7.0	0.97
Почуття гумору	6.4	7.5	0.88
Творче ставлення до професії	3.9	6.5	0.6
Педагогічний такт	5.8	7.9	1.36

Аналіз отриманих даних дозволяє стверджувати існування значимих розбіжностей в оцінці та інтерпретації образно-понятійної моделі педагогів у контексті реального і бажаного.

Особливо різниця простежується в оцінці категорій «Творче ставлення до професії» та «Педагогічний такт», де визначається необхідність принципового підвищення рівня творчого ставлення до професії і виявлення педагогічного такту, що неможливо без розвитку професійної складової Я-концепції. Отримані дані свідчать про недостатній рівень фахової ідентифікації педагогів у професійному самовизначенні (образ-Я не співпадає з образом професіонала), що обумовлюється дисонансом між інтересом до практичної діяльності вчителя і незавершеністю ідентифікації з образом педагога-професіонала у більшості респондентів. І особливу увагу необхідно приділяти розвитку педагогічного такту вчителя.

Психолого-педагогічними умовами формування педагогічного такту можна вважати такі:

- напрацювання навичок самоконтролю і саморегуляції;
- підкреслений непідробний інтерес вчителя до учня, з яким спілкується;
- комунікативна культура: уміння бути хорошим, вдячним слухачем, здатність до паритетного діалогу;
- застосування у педагогічній діяльності методів переконання і навіювання;
- навички підтримання позитивних емоцій.

Висновки. Формування компетентного конкурентноспроможного педагога вимагає комплексного підходу до професійної підготовки фахівця, що передбачає поєднання когнітивного і деонтологічного формуючих впливів.

У зв'язку з цим, на наш погляд, необхідно цілеспрямовано працювати над формуванням деонтологічного іміджу вчителя у суспільстві та професійно

значимих рис педагога при підготовці студентів, сприяти становленню позитивної Я-концепції професіонала. Важливо активізувати внутрішні джерела розвитку Я-концепції особистості: власний позитивний досвід педагогічної діяльності, навички рефлексії, самосприйняття і переживання внутрішніх станів, об'єктивність оцінки результатів своєї діяльності тощо.

Дійсність нашого часу, що породжує багато конфліктів, в основі яких лежить неприйняття чужих думок, поглядів, все частіше привертає увагу до тактовності і толерантності як унікальних механізмів співіснування різних, а інколи зовсім несхожих одна на одну реальностей. Толерантність є професійно необхідною особистісною якістю педагога і психолога, що визначається як відкритість особистості до нового, гнучкість мислення, професійну майстерність. Творче використання принципу толерантності в процесі навчання стає запорукою ефективності освіти. Педагогічний такт вчителя забезпечує конструктивність спілкування, паритетність діалогічної системи навчально-виховного процесу.

Змінити свій характер, звільнитися від негативних рис і виховати в собі позитивні – задача складна, але не неможлива. Для цього потрібно твердо і рішуче поставити мету – працювати над собою, критично оцінити власну поведінку, визначити критерії аналізу змін. Однією із головних умов успішної роботи над собою є не лише рішення змінитися, але й конкретні дії, спрямовані до цієї мети.

Список використаних джерел

1. Синиця І. Е. Педагогічний такт і майстерність вчителя. / І.Е.Синиця – К.: Педагогіка, 1983. – 248 с.
2. Педагогічна майстерність: Підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; за ред. І. А. Зязюн. – К.: Вища школа, 1997. – 349 с.

Пилипенко К.В.

Використання нових інформаційних технологій у викладанні психологічних дисциплін майбутнім педагогам

XXI століття - це епоха змін, інновацій, інтелекту, глобалізації, яка вимагає оволодіти ключовими компетентностями в інтелектуальній, правовій, комунікаційній, інформаційній сферах, змінює суму знань, необхідних сучасній людині та способи вивчення нового, докорінно змінює політику в області науки і освіти, формує багатофункціональні, надпредметні, базові компетентності. Інформаційні технології набувають усе більшого поширення в різних сферах освітньої та професійної діяльності. Їхні невичерпні можливості, розвиток компютерних систем зв'язку сприяють формуванню інформаційного суспільства й висувають нові вимоги до освіти молодого покоління. Підготовка студентів педагогічних вишів повинна відбуватися з